

[Etusivu](#) > ... > [Sinun Oikeutesi](#) > [Perusoikeudet](#) > [Yritystoiminta Ja Ihmisoikeudet](#) > Portugal

Sisällön tuottaja:

Portugali

Yritystoiminta ja ihmisoikeudet

Portugali

1. Millainen oikeusturva minulla on, jos joudun yritystoimintaan liittyvän ihmisoikeusloukkauksen uhriksi maassanne? Voinko saada korvausta?

Yritystoimintaan liittyvissä ihmisoikeusloukkauksissa oikeusturvaa tarjoavat tuomioistuimet, jotka ovat toimivaltaisia riita-, rikos-, hallinto- tai työoikeudellisissa asioissa, sen mukaan, minkä tyyppisestä loukkauksesta on kyse. Oikeusturvaa voi saada nostamalla kanteen tai ilmoittamalla loukkauksesta rikostutkintaelimille tai syyttäjälle (*Ministério Público*). Kanteessa vastaajaa voidaan vaatia toimittamaan tai tekemään jotakin, pidättymään lainvastaisesta teosta tai sallimaan jonkin tietyn teon tai maksamaan korvausta vastaajan aiheuttamasta vahingosta tai henkisestä kärsimyksestä. Portugalin rikoslaisissa (*Código Penal*) säädetään oikeushenkilöiden vahingonkorvausvastuusta tiettyjen rikosten ja olosuhteiden yhteydessä.

Korvauksen saamista koskevia menettelyjä säännellään riita-, rikos-, hallinto- ja työoikeudellisia asioita koskevassa prosessioikeudessa.

2. Onko erikseen vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin sovellettavia sääntöjä? Sovelletaanko näitä sääntöjä ympäristörikoksiin tai vakavaan työvoiman hyväksikäyttöön?

Erillisiä vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin sovellettavia kansallisia sääntöjä ei ole. Arvio loukkauksen vakavuudesta otetaan kuitenkin huomioon, kun määritetään sovellettavaa seuraamusta ja sen kesto ja määrä, jos kyseessä on rikos tai hallinnollinen rikkomus. Sama koskee ympäristörikoksia ja vakavaa työvoiman hyväksikäyttöä.

3. Olen joutunut monikansallisen eurooppalaisen yrityksen toiminnasta johtuvan ihmisoikeusloukkauksen uhriksi EU:n ulkopuolella. Onko minulla oikeus viedä asia maanne tuomioistuinten käsiteltäväksi, jos en ole EU:n kansalainen tai en asu EU:ssa? Millä edellytyksillä voin väittää, että oikeuksiani on loukattu? Mistä saan lisätietoa?

Portugalin siviililain mukaan sovelletaan tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12. joulukuuta 2012 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 1215/2012 (ns. uudelleenlaadittu Bryssel I -asetus) ja Luganon yleissopimusta.

Asetuksen (EU) N:o 1215/2012 mukaan kanne sellaista henkilöä vastaan, jolla on kotipaikka EU-maassa, nostetaan hänen kansalaisuudestaan riippumatta tuon EU-maan tuomioistuimessa. Yhtiön (tai muun oikeushenkilön) kotipaikaksi katsotaan paikkakunta, missä sillä on sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai pääasiallinen toimipaikka. Tiettyjä asioita varten annetaan kuitenkin toimivaltaa koskevia erityissääntöjä. Esimerkiksi sopimukseen perustumatonta vahingonkorvausta koskevassa asiassa toimivalta on sen paikkakunnan tuomioistuimella, missä vahinko sattui tai saattaa sattua. Tuomioistuimen toimivallasta ja

tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla tehdyssä yleissopimuksessa (Luganon yleissopimuksessa) vahvistetaan samanlaiset säännöt.

Jos yrityksen kotipaikka ei ole Euroopan unionissa eikä Luganon yleissopimuksen osapuolena olevassa maassa, Portugalin tuomioistuinten toimivalta saatetaan johtaa Portugalin siviiliprosessilaista. Näin on siinä tapauksessa, jos oikeutta, johon vedotaan, ei voida saattaa voimaan muutoin kuin Portugalin tuomioistuimessa nostetulla kanteella (esim. koska yhdistämällä kansainvälistä toimivaltaa koskevat eri maiden säännöt päädytään siihen, ettei yhdelläkään tuomioistuimella ole toimivaltaa käsitellä riita-asiaa). Sama koskee tilannetta, jossa kantajan on erittäin vaikeaa nostaa kanteen ulkomailla ja riidan kohteen ja Portugalin oikeusjärjestelmän välillä on merkittävä henkilökohtainen tai tosiasiallinen liittymä.

Rikosoikeudellisissa asioissa sovelletaan rikoslaista peräisin olevia toimivaltasääntöjä. Voimassa olevan yleissäännön mukaisesti Portugalin alueella taikka portugalilaisella aluksella tai lentokoneessa tehtyihin tekoihin sovelletaan siis rikoksentehtäjän kansallisuudesta riippumatta Portugalin rikoslakia, ellei kansainvälisessä sopimuksessa tai yleissopimuksessa edellytetä muuta. Lisäksi Portugalin rikoslakia voidaan tietyin edellytyksin soveltaa Portugalin alueen ulkopuolella tehtyihin tekoihin tai kun kyse on tietyistä rikoksista, ellei kansainvälisessä sopimuksessa tai yleissopimuksessa edellytetä muuta. Kun kyse on Portugalin alueen ulkopuolella tehdyistä rikoksista, joihin on osallistunut oikeushenkilöitä, Portugalin lakia sovelletaan ainoastaan siinä tapauksessa, että teot on tehnyt oikeushenkilö, jonka sääntömääräinen kotipaikka on Portugalin alueella, tai ne on tehty tällaista oikeushenkilöä vastaan siitä riippumatta, onko uhri Euroopan unionin kansalainen tai asuuko hän unionissa.

4. Jos ihmisoikeusloukkaus johtuu monikansallisen eurooppalaisen yrityksen toiminnasta EU:n ulkopuolella, voivatko oikeusasiamieslaitos, tasa-arvoelimet tai kansalliset ihmisoikeuksien valvontaviranomaiset auttaa uhria? Voivatko ne tutkia asiaani, jos en ole EU:n kansalainen tai en asu EU:ssa? Onko maassanne muita julkisia tahoja (esim. työ- tai ympäristönsuojeluviranomaisia), jotka voivat tutkia asiaani? Mistä löydän tietoa oikeuksistani?

Ainoastaan tapauksissa, joissa on kyse kansallisten lakien rikkomisesta Portugalin alueella, tutkintaan voivat osallistua seuraavat viranomaiset: oikeusasiamies, tasa-arvoelimet (työelämän tasa-arvoa edistävä lautakunta [*Comissão para a Igualdade no Trabalho e no Emprego* - CITE] sekä aktiivista kansalaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa edistävä lautakunta [*Comissão para a Cidadania e Igualdade de Género* - CIG]), työsuojeluviranomainen (*Autoridade para as Condições do Trabalho* - ACT) ja ympäristövalvontaviranomainen (*Inspeção-Geral da Agricultura, do Mar, do Ambiente e do Ordenamento Território* - IGAMAOT). Sillä seikalla, onko uhri Euroopan unionin kansalainen tai asuuko hän unionissa, ei ole merkitystä edellä mainittujen viranomaisten toiminnan kannalta, jos ihmisoikeusloukkaus johtuu monikansallisen eurooppalaisen yrityksen toiminnasta EU:n ulkopuolella.

5. Onko maanne velvoittanut monikansalliset eurooppalaiset yritykset ottamaan käyttöön valitusmekanismeja tai sovittelupalveluja niiden toiminnasta johtuvien ihmisoikeusloukkausten käsittelyä varten? Sovelletaanko näitä velvoitteita myös EU:n ulkopuolella tapahtuneisiin ihmisoikeusloukkauksiin? Kuka vastaa näiden toimintojen valvonnasta maassanne? Onko saatavilla julkisia raportteja järjestelmän toiminnasta?

Laissa ei velvoiteta tällaisten raporttien julkistamiseen. Monikansallisille yrityksille suunnattujen OECD:n toimintaohjeiden kansallinen yhteyselin (*National Contact Point*) tarjoaa kuitenkin tuomioistuimen ulkopuolista sovittelua sellaisten yrityksiä vastaan esitettyjen valitusten ratkaisemiseksi, jotka koskevat toimintaohjeiden noudattamista jättämistä. Portugalissa yhteyselimen tehtävistä vastaavat koordinoitusti Portugalin talousministeriöön kuuluva taloustoimien osasto (*Direção-Geral das Atividades Económicas* - DGAE) ja Portugalin

investointi- ja ulkomaankaupan virasto (*Agência para o Investimento e Comércio Externo de Portugal* – AICEP Portugal Global). Yksilöt ja organisaatiot, jotka katsovat, ettei monikansallisen yrityksen toiminta ole OECD:n toimintaohjeiden mukaista, voivat siis tehdä virallisen valituksen yrityksen toimintamaan kansalliselle yhteyselimelle. Lisätietoja on [taloustoimien osaston verkkosivustolla](#), muun muassa kansallisen yhteyselimen vuosikertomus OECD:n toimintaohjeiden täytäntöönpanosta.

6. Jos haen suojaa yritystoimintaan liittyvän ihmisoikeusloukkauksen vuoksi ja olen haavoittuvassa asemassa, onko minulla erityisiä oikeuksia? Voinko saada oikeusapua ja millä edellytyksillä? Mitä kuluja oikeusapu kattaa? Onko minulla oikeus saada oikeusapua samoin edellytyksin, jos en ole EU:n kansalainen tai en asu EU:ssa?

Rikosprosessilaissa (*Código de Processo Penal*) tarkoitetaan sen 67-A §:n mukaan

"a) uhrilla

i) luonnollista henkilöä, joka on kärsinyt rikollisesta teosta tai laiminlyönnistä suoraan johtuvaa vahinkoa, muun muassa ruumiillista, psyykkistä, emotionaalista tai henkistä vahinkoa tai omaisuusvahinkoa;

ii) henkirikoksen takia kuolleen henkilön perheenjäseniä, joille on aiheutunut henkilön kuolemasta vahinkoa;

b) erityisen haavoittuvalla uhrilla rikoksen uhria, joka on muun muassa ikänsä, terveydentilansa tai vammansa vuoksi erityisen haavoittuva, samoin kuin sen vuoksi, että uhriksi joutumisen tyyppi, taso ja kesto ovat aiheuttaneet vahinkoa, jolla on vakavia seurauksia uhrin psyykkiselle hyvinvoinnille tai tämän edellytyksille integroitua yhteiskuntaan;

c) perheenjäsenellä uhrin avio- tai avopuolisoa, suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa olevia uhrin sukulaisia ja sisarusia sekä henkilöitä, jotka ovat taloudellisesti riippuvaisia uhrista;

d) lapsella alle 18-vuotiasta henkilöä."

Yksi uhrien asemaa koskevan asetuksen mukaisista oikeuksista on oikeusapu. Asetus vahvistettiin 4. syyskuuta 2015 annetulla lailla nro 130/2015, ja oikeusavusta säädetään 29. heinäkuuta 2004 annetussa laissa nro 34/2004. Ks. Euroopan oikeusportaalin [oikeusapua käsittelevä sivu](#).

■ Päivitetty viimeksi: 28/05/2025

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.